

ΤΑΚΗ ΛΑΠΠΑ

Η ΚΛΕΦΤΟΥΡΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Λεβαδείας

ΠΟΛΥ ΠΑΛΙΟ κλέφτικο στί οι ΣΚΥΛΟΔΗΜΑΙΟΙ. Κάποιος κακομούτσουνος «σκύλος» του σπιτιού τους τους κέλλησε για επίθετο το παρατσούκλι. 'Ο γερο ΣΚΥΛΟΔΗΜΟΣ έκανε άρματολός στο Σύντεκνο (Πατιόπουλου Βάλτου). Άφησε πέντε γιους που οι δυο βάστηξαν του πατέρα τους το επίθετο. Το ΓΙΑΝΝΗ ΜΠΑΛΩΜΕΝΟ, θά είχε γεννητάτα κάποιο σημάδι στο πρόσωπο. Το ΓΙΩΡΓΗ ΧΟΛΗ, το ΔΗΜΟ ΣΚΥΛΟΔΗΜΟ, τον ΚΩΣΤΑ ΤΣΑΚΩΣΤΑ και το ΣΠΥΡΟ ΣΚΥΛΟΔΗΜΟ. 'Ο Δήμος με το Χόλη και τον Τσακώστα, καπετάνευαν το άρματολίκι του πατέρα τους στο Σύντεκνο. Τους φαρμάκωσε και τους τρεις κάποιος απ' τους Παπαδαίους που είχε στο μάτι τους Σκυλοδημαίους. Έγινε τότε άρματολός ο Γιάννης Μπαλωμένος.

'Ο Δήμος έρωτεύτηκε την Ειρήνη απ' την έχθρική οικογένεια των Παπαδαίων. Σε προξενειό δέ θά του τή δίνανε. Γι' αυτό την έκλεψε. Χτύπησε τότε τους Σκυλοδημαίους ο Θεωράκης Ζάκας κι έπιασε αίχμάλωτο το Σπύρο. Υπάρχει και κάποιο τραγούδι, σκοτεινό όμως:

« Στην Κρανιά μέσ' το μπουγάζι, βγήκαν οι Σκυλοδημαίοι
πατήσαν ένα καραβάνι, πήραν άσπρα, πήραν γρόσια,
πήραν και μιá Ρωμοπούλα, πούταν άσπρη σαν το χιόνι,
νόστιμη σαν το πεπόνι κι όμορφη σαν το τριγόνι,
κει που μοίραζαν τά γρόσια, πλάκωσε κι ο Θεωράκης
νά κι ο Θεόδωρος του Ζάκα, μπαταριά τους ρίχνει πάνου.
Πέντε δέκα λαβωμένους, τους Μακραιούς σκοτωμένους.
Φέρτε κι ένα ντελή γρίβα, νά τους βάλουμε σά γίδα...»

Ύστερ' απ' την απαγωγή, οι Παπαδαίοι αναγκάστηκαν νά δεχτούν το Δήμο για γαμπρό τους στην Ειρήνη.

'Ο Άραβαντινός αναφέρει πώς η Ειρήνη ήταν αδερφή της γυναίκας του Καραϊσκάκη. Μπορεί νά ήταν συγγενείς, όχι όμως αδερφή της. Η γυναίκα του Καραϊσκάκη, η Γκόλφω, ήταν κόρη του Άλεξαντρογιαννάκη, άρματολική φαμίλια του Βάλτου. Ήταν ψυχοκάρη στην αλλη του Άλη πασά. Την έκλεψε ο Καραϊσκάκης κι από τότε δέν ξαναπάτησε στα Γιάννενα. Η Γκόλφω πέθανε τον Αύγουστο του 1826. « Ξαναγυρίζω στους Σκυλοδημαίους που άθελά μου λοξοδρόμησα.

'Ο Ζάκας, το Σπύρο τον παράδωσε στον Άλη πασά. Πρόσταξε

ὁ Τεπελενλής με μιάς νά ρίξουν τὸ Ρουμελιώτη κλέφτη στ' ἀνήλιαγα μπουτρούμια ἀλυσοδεμένο με κλάπες χεροπόδαρα, μέσα στὰ νερά και τις λάσπες. Ὁ Σπύρος ἔμεινε μερικὸς μῆνες στὸ μπουτρούμι. Με τὴ βοήθεια μιάς λίμας και τοῦ μακριοῦ ζουναριοῦ του, μπόρεσε τὴ νύχτα πού γιόρταζαν οἱ μουτουλμάνοι τὸ Μπαίραμι, νά τὸ σκάσει ἀπ' τὴ φυλακὴ του. Ἐπρεπε ὅμως νά κρυφτεῖ. Ἡ πιὸ φυλάχτρα ἦταν ἡ ἀκρολίμνη πού στὰ πιὸ πολλὰ μέρη ἦταν βάλτος γεμάτος καλαμιές. Μπῆκε ὁ Σπύρος στὸ νερό ὡς τὸ λαιμό πού γύρω του κρύβανε τὰ ψηλά καλάμια. Τρεῖς μέρες ἔμεινε χωμένος κειμέσα. Ἄντεξε στὸ κρύο, στὴν πείνα και στὸν ὕπνο. Βρῆκε κάποια θάρκα χριστιανοῦ πού ἔτυχε νά περνάει κοντά του. Τὸν ἔφερε ἀντίπερα και ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀκαρνανία.

Τὸ πιὸ κάτω τραγούδι μᾶς περιγράφει πῶς ἀναγνωρίστηκαν ὁ Δῆμος με τὸ Σπύρο. Ἐνα ἀρκετὰ ἐνδιαφέρον κι ἡ ὑπόθεσή του θυμίζει «παραλογή».

- « Ὁ Σκυλοδῆμος ἔτρωγε στὰ ἔλατα πικράτου,
 κι εἶχε τὴ Ρῆνη στὸ πλευρό, κρασί νά τὸν κερνάει.
 — Κέρνα με Ρῆνη μ' ὄμορφη, κέρνα ὅσο νά φέξει,
 ὅσο πού νάβγει ὁ αὐγερινός, νά πάει ἡ ποῦλια γιώμα,
 κι ἀπὲ σὲ στέλνω σπίτι σου, με δέκα παλληκάρια.
 — Δῆμο, δὲν εἶμαι δούλα σου, κρασί νά σὲ κερνάω.
 Ἐγὼ ἔμαι νύφη προεστῶν κι ἀρχόντων θυγατέρα.
 Κι αὐτοῦ πρὸς τὰ χαράματα, περνοῦσαν δυὸ διαβάτες.
 Εἶχαν τὰ γένεια τους μακριά, τὸ πρόσωπό τους μαῦρο.
 Κι οἱ δυὸ κοντά του στάθηκαν και τόνε χαιρετᾶνε.
 — Καλή σου μέρα Δῆμο μου — Καλῶς τους τοὺς διαβάτες.
 Διαβάτες πῶς τὸ ξέρετε, πῶς εἶμαι ὁ Σκυλοδῆμος;
 — Φέρνουμε χαιρετίσματα ἀπὸ τὸν ἀδερφό σου.
 — Διαβάτες πού τὸν εἶδατε ἐσεῖς τὸν ἀδερφό μου;
 — Στὰ Γιάννενα, στὴ φυλακὴ τὸν εἶδαμε κλεισμένο,
 εἶχε στὰ χέρια σίδερὰ και κλάπες στὰ ποδάρια.
 Ὁ Σκυλοδῆμος δάκρυσε, πετιέται γιὰ νά φύγει.
 — Πού πάγεις Δῆμο μ' ἀδερφέ, πού πάγεις καπετάνιε;
 — Τὸν βγάζω ἀπὸ τὰ σίδερὰ, ἢ πάω και ἐγὼ με δαῦτον». —
 — Ἐγὼ ἔμαι τ' ἀδερφάκι σου, ἔλα νά φιληθοῦμε». —
 Καὶ κείνος τὸν ἐγνώρισε, στὰ χέρια του τὸν πῆρε,
 γλυκά κι οἱ δυὸ φιλήθηκαν, στὰ μάτια και στὰ χεῖλια,
 κι ὁ Δῆμος τὸν ἐρώτησε κι ὁ Δῆμος τὸν ρωτᾶει:
 — Καθ' ἀδερφέ, κάθου πιστέ, κι ἔλα μολόγησέ μας
 πῶς ἔκανες και γλύτωτες ἀπ' Ἀρβανίτων χέρια;

— Νύχτα τὰ χέρια μ' ἔλυσαν κι ἔτσάκισαν τις κλάπες
 κι ἐσύτρεψαν τὴ σιδεριά και ἐρρίχτηκαν στὸ βάλτο.
 Κι ἦθρα ἓνα μονόξυλο και ἐπέρασα τὴ λίμνη,
 προφές τὰ Γιάννεν' ἄφησα και τὰ λαγκαδία πῆρα».

Ἀπ' τὴν Ἀκαρνανία ὁ Σπύρος πῆγε στὰ Ἐφτάνησα κι ἔλαβε μέρος στὴν ἀντίσταση πού ἔκανε ὁ Καποδίστριας γιὰ νά ὑπερασπιστεῖ τὴ Λευκάδα ἀπ' τὸν Ἀλῆ πασᾶ. Στὸ Εἰκοσιένα ὁ Σπύρος σκοτώθηκε στὴν Ἐξοδὸ τοῦ Μεσολογγιοῦ. Κι ὁ Γιάννης Μπαλωμένος ἔλαβε μέρος στὴν Ἐπανάσταση και πέθανε στὸ Αἴγιο τὸ 1832.

ΚΛΕΦΤΟΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ ἀπ' τὴν Ἀκαρνανία ὁ **ΤΑΣΟΥΛΑΣ**.
 Εἶχε γιὰ ἐπίθετο τῆς μικροχῆρας μάνας του τ' ὄνομα Τασούλας. Γιὰ νά τὸν ἀναγκάσει νά προσκυνήσει ὁ Ταχῆρ μπέης, ἔπιασε τὸ γιό του τὸν Κωσταντάκι και τὸν κρατοῦσε αἰχμάλωτο. Με τὴν παρακίνηση τῶν γερόντων Λεπιανούς (Εὐρυτανίας) και βασισμένος σ' αὐτοὺς ὁ Τασούλας δέχτηκε νά προσκυνήσει γιὰ νά γλυτώσει τὸ μοναχογιό του. Πῆγε μ' ἓνα μονάχα ἀκόλουθο, τὸν ψυχογιό του.

Στὸ δρόμο ὅμως πού πῆγαινε συναντήθηκε με τὸν Ταχῆρ. Κατάλαβε τὸ δολερὸ τέχνασμα πού τοῦ εἶχε στήσει ὁ μπέης. Πρόκανε και ἔξφυγε, ὅπως μᾶς τὰ λέει τὸ τραγούδι του:

- « Ἀνάθεμά σας γέροντες, γέροντοι Λεπενιώτες
 πού στείλατε τὰ γράμματα, κι ἔστειλαν τὰ μαντάτα.
 — Νάρθει, νάρθει Τασούλα μου νάρθει νά προσκυνήσει
 μὴ σοῦ χαλάσουν τὸν υἱό, τὸ μοναχὸ παιδί σου,
 τὸν γιό τὸν Κωσταντάκι σου, καλὸ παλληκάρικι». —
 Τὸν πῆρε τὸ παράπονο και κίνησε νά πάει.
 Τὸν ψυχογιό του φώναξε, τὸν ψυχογιό του κράζει.
 — Γιὰ πάρε τὸ ντουφέκι σου και ζῶσε τὸ σπαθί σου,
 κι ἄιντε νά προσκυνήσουμε στὸ μπέη τὸν Ταχῆρη!
 Στὴ στράτα πού παγαῖνανε, στὴ στράτα πού παγαῖναν
 θρίσκουν τὸ μπέη πού λούζονταν, πούπλενε τὰ ποδάρια.
 — Καλή σου μέρα μπέη μου — Καλῶς τὸν τὸν Τασούλα
 — Τασούλα μ' τί μᾶς ἀργήσες τόσο γιὰ νά σὲ δοῦμε;» —
 — Τί νά σοῦ πῶ, μπρέ μπέη μου, τί νά σοῦ μολογήσω;
 Ἀνάθεμα τὴν τέχνη μας, τὴν ἀνυποταγή μας
 δὲ μᾶς ἀφίνουε τ' ἀρνιά και τὰ παχειὰ κριάρια,
 δὲ μᾶς ἀφίνουε τὰ νερά, στοὺς ἰσκιους στὰ πλατάνια».